

Udruga za promoviranje društvene
solidarnosti „Srce za bližnje“

Strateški plan razvoja Udruge
za period 2023. – 2025.

Sarajevo, studeni/novembar 2022.

SADRŽAJ

Uvod	1
Historijat Udruge	2
Ključna postignuća	3
Analiza socijalnog položaja starijih osoba	4
Izjava o strategiji 2023. – 2025.....	6
Vizija, Misija, Vrijednosti Udruge „Srce za bližnje“	6
Korisnici i ciljne grupe	8
Strateške orijentacije za period 2023. – 2025	9
Strateški ciljevi	10
Operativni ciljevi.....	11
Monitoring i praćenje provedbe	11

Uvod

Udruga za promoviranje društvene solidarnosti „Srce za bližnje“ u rujnu/septembru 2022. godine počela je proces strateškog planiranja i definiranja razvojnih perspektiva organizacije. Zbog dinamičnog okruženja i potrebe za strateškim usmjerenjima, posebno u oblasti promocije filantropije, menadžment Udruge je, u konsultaciji s članovima Upravnog odbora, donio odluku da se započne proces izrade strateškog plana za period 2023. – 2025. godine, te da se angažira Udruženje „Centar za edukaciju i obrazovanje“ iz Tuzle kao vanjski konsultant.

U pripremi izrade Strateškog plana održane su tri radionice u jeseni 2022., kojima su prisustvovali članovi Upravnog odbora, Skupštine, izvršna direktorica, jedna uposlenica i volonteri Udruge. Direktan rad s učesnicima strateškog planiranja preuzeo je *g. Almir Paočić*, magistar ekonomije i iskusan konsultant na polju podrške razvoju organizacija civilnog društva.

Metodologija izrade strateškog plana podrazumijevala je analizu situacije unutar i izvan organizacije, identifikaciju ključnih dionika (zainteresiranih strana) i vrijednosti te analizu cjelokupnog djelovanja u odnosu na misiju, viziju i do sada realizirane aktivnosti.

1

¹ Sve imenice koje su u ovom dokumentu navedene u muškom rodu, isključivo radi skraćivanja obima teksta, odnose se podjednako na osobe muškog i ženskog spola te transrodne osobe.

Historijat Udruge

Udruga je osnovana 2021. godine i do sada je organizirala nekoliko aktivnosti koje su dovele do stupnja razvoja koji zahtijeva njezino organizacijsko jačanje. Navedeni angažman uključivao je animiranje pojedinaca voljnih sudjelovati u organizacijskim strukturama Udruge. Pored administrativnih, organizirane su i ostvarene aktivnosti u okviru projekta „Promoviranje praktične solidarnosti sa starijim osobama u potrebi“, u okviru kojeg je realiziran podprojekt „Međugeneracijska solidarnost sa starijim osobama u potrebi“ u Ilijašu.

Svojim postojanjem i radom Udruga nastoji poboljšati kvalitet života i zdravlja osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Opći cilj Udruge je promoviranje i organiziranje volonterskog angažmana te podrška ugroženim osobama treće životne dobi u ciljanim lokalnim zajednicama. Praktično djelovanje temelji se na načelima međuljudske solidarnosti, dobrovoljnosti, otvorenosti i raznolikosti, participacije i stručnosti.

Prvi sastanci interesnih strana dešavaju se sredinom 2020. godine, u vrijeme pandemije koronavirusa, kada grupa od 12 osoba održava sastanak u samostanu sv. Ante s ciljem unaprjeđenja solidarnog djelovanja u situaciji pandemije. Tada je donesena odluka o osnivanju Udruge za promoviranje društvene solidarnosti „Srce za bližnje“. Nakon održavanja osnivačke skupštine u novembru 2020. godine te imenovanja ključnih osoba u januaru 2021., Udruga se zvanično registrirala pri Ministarstvu pravde BiH.

Odmah po registraciji počinju i prve aktivnosti vezane za sklapanje partnerstava i suradnju te organizaciju podrške starijim osobama u potrebi u lokalnim zajednicama. U septembru 2021. godine potpisuje se prvi ugovor za realizaciju projekta „Promoviranje praktične solidarnosti sa starijim osobama u potrebi“, koji traje 14 mjeseci, a podržala ga je njemačka fondacija „Renovabis – Osteuropa-Hilfswerk der Katholischen Kirche in Deutschland“.

Ključna postignuća

U prve dvije godine od osnivanja Udruga je djelovala u sljedećim pravcima:

- razvoj partnerskih odnosa s ciljanim lokalnim zajednicama, ustanovama i donatorima
- edukacija i osnaživanje volontera, posebno srednjoškolaca, s ciljem njihovog animiranja, uključivanja i organiziranja za podršku potrebitim starijim osobama
- provedba kampanje za namicanje sredstava s ciljem istraživanja i analize problema i potreba starijih osoba, doprinosa podršci osobama treće životne dobi (65+) te uključivanja kompanija, pojedinaca i raznih organizacija u proces prikupljanja sredstava i financiranja najnužnijih potreba starijih osoba na području općine Ilijaš.

Imajući u vidu sve navedeno, svoja dostignuća može Udruga predstaviti u sljedećim točkama:

- Stvaranje partnerske mreže s lokalnim vlastima, organizacijama i ustanovama
U cilju efikasnog i proaktivnog djelovanja u lokalnim zajednicama, Udruga je ostvarila početnu suradnju s pojedinim partnerima iz javnog sektora i predstavnicima organizacija civilnog društva na području Kantona Sarajevo u općinama Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Ilijaš . Ovaj proces će se nastaviti i proširiti i u narednom periodu.
- Kreirana baza podataka korisnika, tj. starijih osoba u potrebi
Tijekom dosadašnjeg rada i djelovanja članovi Udruge i kreirali su bazu podataka sa socijalnim kartama korisnika s kojima su radili. Ova baza će se kontinuirano osvježavati i dopunjavati novim podacima.
- Formirana mreža volontera
Udruga je uključila mlade i druge građane u volonterski rad, proširila pozitivnu priču i iskustva o solidarnosti, empatiji i podršci potrebitima u lokalnim zajednicama. U skladu s daljim aktivnostima, mreža volontera će se revidirati i proširivati.
- Provedena prva kampanja prikupljanja sredstava za financiranje potreba starijih osoba u potrebi
Udruga je ostvarila sinergiju javnog, privatnog i civilnog sektora te istražila potrebe građana treće životne dobi u općini Ilijaš. Istovremeno je zajedničkim snagama ostvarili pozitivne pomake u cilju olakšanja svakodnevnih životnih situacija starijih potrebitih građana.
- Ostvarena suradnja s međunarodnim donatorom
U cilju financiranja i realizacije ključnih aktivnosti ostvarena je suradnja s Renovabisom.
- Ostvaren prvi profesionalni angažman u Udruzi
U skladu s postavljenim ciljevima i potrebom za aktivnim angažmanom, Udruga je angažirala prvu uposlenicu na radnom mjestu projektne koordinatorice.

Analiza socijalnog položaja starijih osoba

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, na temelju popisa stanovništva, u BiH je evidentirano 501.966 osoba starije životne dobi (65+ godina), a prema procjeni Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH, u Federaciji BiH zaključno s 30.06.2020. bilo je 356.917 osoba starijih od 65 godina (Zavod za javno zdravstvo FBiH, 2020).

U pogledu socijalnih prava starijih osoba, zdravstvenim osiguranjem u Federaciji BiH obuhvaćene su sve starije osobe koje primaju mirovinu ili su korisnici nekog oblika socijalne zaštite, dok osobe koje su nesposobne za samostalan život i rad i nemaju sredstva za izdržavanje imaju mogućnost ostvariti zdravstvenu zaštitu preko kantonalnih centara/službi za socijalni rad, ali ona ne uključuje pristup subvencioniranim lijekovima, obuhvaćenima pozitivnim listama lijekova.

Kvaliteta životnih uvjeta za starije osobe važan je preduvjet za produženje zdrave životne dobi. Starije osobe koje nemaju dovoljne mjesečne prihode često su prinuđene na štednju u pogledu režijskih troškova u domaćinstvu, što utječe na održavanje zdravih životnih navika, a time i na prevenciju akutnih i kroničnih bolesti.

Starijim osobama sa smanjenim tjelesnim sposobnostima (ili s otežanim hodaњem) poseban problem predstavljaju arhitektonske barijere koje im onemogućavaju izlazak i ulazak u domove. Osim arhitektonskih barijera u prostoru ulaska i kretanja kroz zgradu, neprilagođenost uvjeta stanovanja za starije i iznemogle osobe dovodi i do nemogućnosti kretanja unutar stambenih jedinica ili do padova koji mogu završiti i fatalnim ishodom.

Kada je riječ o položaju starih osoba u ruralnim krajevima, stanje na terenu pokazuje lošu cestovnu infrastrukturu, loše organiziran javni prijevoz, kulturno-zabavne i sportsko-rekreativne sadržaje, a često se javlja i problem udaljenosti ustanova zdravstvene zaštite. Zbog svega toga položaj starijih osoba u ruralnim područjima nosi veće izazove u odnosu na urbana područja².

Svjetska zdravstvena organizacija definira „zdravo starenje“ kao proces održavanja zdravlja i funkcionalne sposobnosti, koji omogućava blagostanje u starijoj dobi i u sredini koja podržava njihovo samostalno socijalno uključivanje, dostojanstveno, bez predrasuda i diskriminacije. Osnove za zdravo starenje postavljaju se u mlađoj životnoj dobi pozitivnim zdravstvenim ponašanjem. Najčešće zdravstvene poteškoće koje se javljaju u starijoj dobi vezane su uz kronične nezarazne bolesti (visok krvni tlak, dijabetes, povrede i dr.), uz prateće promjene koje zahvaćaju i druge organe (Zavod za javno zdravstvo FBiH, 2021).

² Situaciona analiza o položaju starijih osoba u Federaciji BiH (2015).

Kada je riječ o socijalnog zaštiti starijih osoba, većina korisnika ustanova socijalne zaštite za starije osobe su žene (61,7%), a najveći broj korisnika je u dobnoj skupini od 80 i više godina. Oko 73% korisnika usluge smještaja u ustanovama socijalne zaštite za starije osobe u 2015. godini bili su u dobi od 65 godina i više.³

Glede nasilja i zlostavljanja starijih osoba, prema istraživanjima, najčešći oblici nasilja nad starijima su psihičko, odnosno verbalno zlostavljanje, koje se izražava kroz prijetnje da će ih tući ili napustiti, zatim kroz namjerno zastrašivanje, laganje, ruganje i nazivanje pogrđnim imenima. Slijedi financijsko zlostavljanje, koje uključuje krađu imovine ili mirovine starije osobe, prodaju njihovih nekretnina bez njihova pristanka, zloupotrebu punomoći, kao i mijenjanje testamenta pod pritiskom, a nerijetko se zlostavljači opredjeljuju i za tjelesno zlostavljanje.

Veoma je važno naglasiti da entitet Federacija BiH još od 2018. godine ima „Nacrt Strategije za unaprjeđenje položaja starijih osoba u FBiH za period 2018. – 2027.“, koji još uvijek nije usvojen. U ovom dokumentu kao ključni problemi s kojima se susreće starija populacija, posebno se ističu: mala mjesečna primanja, stalno povećanje troškova života, visoka učestalost kardiovaskularnih i malignih oboljenja, kao i s njima vezani mortalitet, visoka učestalost smanjenih osjetilnih i tjelesnih sposobnosti te neuroloških i mentalnih poremećaja, kao što su Alzheimerova bolest, Parkinsonova bolest, polineuritis, akutna psihoza, demencija i depresija.⁴

Također, na starije osobe se uglavnom gleda kao na korisnike prava iz mirovinskog/penzionog sistema, kao i prava iz sistema zdravstvene i socijalne zaštite, čime se ističu njihovi troškovi, umjesto da se promatraju kao resurs za unaprjeđenje kapaciteta u zajednici.

³ Strategija o unaprjeđenju položaja starijih osoba (2018.)

⁴ Strategija za unaprjeđenje položaja starijih osoba u FBiH (2017), Nacrt

Izjava o strategiji 2023. – 2025.

Udruga „Srce za bližnje“ okupljat će moralne, društveno odgovorne osobe, organizacije, ustanove i poduzeća te zajedničkim snagama unaprjeđivati uvjete života starijih osoba na području ciljanih zajednica.

Kroz razvoj volonterizma, individualne i korporativne filantropije osnaživat će se mlade i starije aktiviste, koji će zajedno s Udrugom razvijati mehanizme za unaprjeđenje kvalitete života starijih osoba na području Kantona Sarajevo, Srednjobosanskog kantona i Grada Istočno Sarajevo, a u dogledno vrijeme i cijele BiH. U svoje programe težit će uključiti najmanje 80 aktivista i volontera, od kojih će najmanje 50% biti mladi do 30 godina. Korist od programa i projekata Udruge imat će više od 1.000 korisnika i njihovih porodica.

Vizija

Svaka starija osoba može računati na solidarnu podršku članova zajednice.

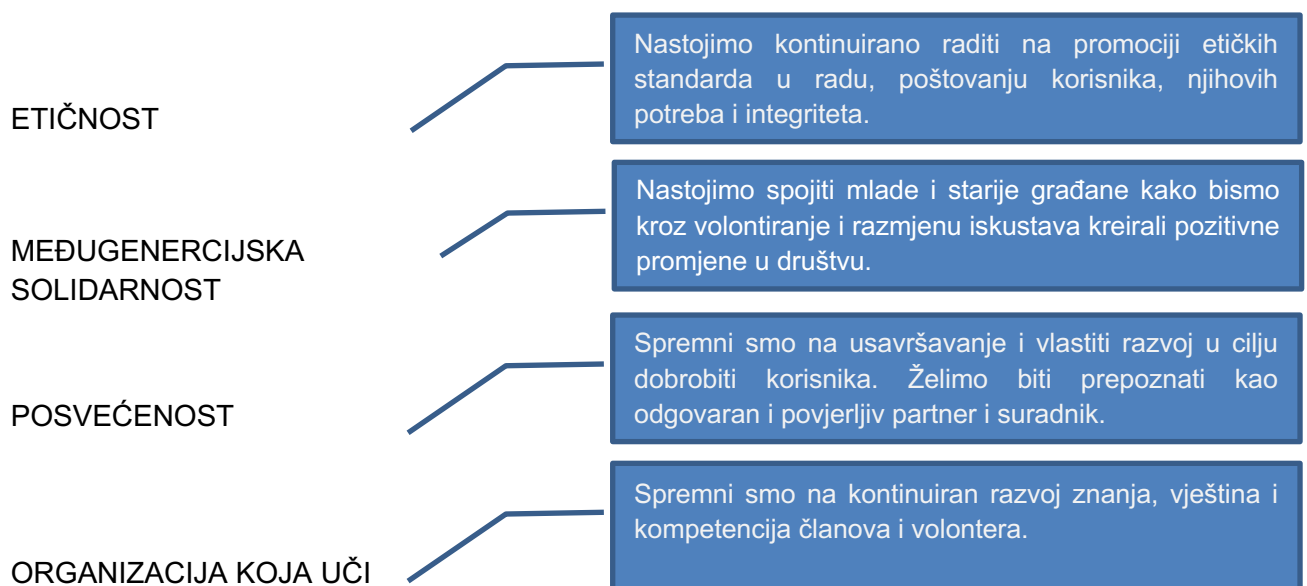
Misija (svrha djelovanja)

Razvijamo i promoviramo društvenu solidarnost kod pojedinaca, organizacija i kompanija, potičemo volonterski angažman, zagovaramo i kreiramo mehanizme podrške za kvalitetniji život ranjivih starijih osoba u lokalnim zajednicama.

Vrijednosti Udruge „Srce za bližnje“

Temelj djelovanja i postojanja Udruge je stvaranje uvjeta za dostojanstvenu starost osobama treće životne dobi te animiranje zajednice na solidarnost sa starijim sugrađanima.

Uz to su istaknute sljedeće vrijednosti:

ODGOVORNOST

Orijentirani smo na kreiranje stvarnih i mjerljivih pozitivnih promjena u području našeg djelovanja.

TRANSPARETNOST

Imamo otvoren pristup prema svim donatorima i korisnicima te poštujemo načela otvorenosti, poštenja i poslovne etike.

Vrijednosni kriteriji

Sažetak vrijednosti „Naše zainteresirane strane (korisnici, donatori i partneri) znaju da smo pouzdana, sigurna i transparentna organizacija koja nastoji pružati psihosocijalnu i materijalnu podršku starijim građanima, razvijati solidarnost u zajednici te raditi na razvijanju volonterskog angažmana i osnaživanju socijalne umreženosti“.

Korisnici i ciljne grupe

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici su starije osobe: 65+ godina, osobe koje imaju niske prihode ili ih uopće nemaju te usamljene, bolesne i od društva zanemarene osobe.

Ciljne grupe

Udruga „Srce za bližnje“ želi sa sljedećim grupama aktivno raditi i surađivati:

- neformalne grupe građana
- volonteri:
 - učenici i studenti
 - zaposlene osobe
 - nezaposlene osobe
 - penzioneri.
- organizacije civilnog društva
 - Franjevački samostan sv. Ante
 - Udruženje „Carpe diem“
 - Udruženje „Pomozi.ba“
 - Udruženje „Mreža za izgradnju mira“
 - ostale NVO
 - Crveni križ/krst
 - centri za zdravo starenje
 - udruge penzionera/umirovljenika
 - druge vjerske zajednice i njihove humanitarne i socijalne organizacije
 - mediji.
- organi uprave, institucije i ustanove
 - općinski, kantonalni, entitetski i državni organi uprave
 - centri za socijalni rad
 - zdravstvene ustanove
 - obrazovne ustanove.
- individualni i korporativni filantropi
 - socijalno osjetljivi građani
 - socijalno odgovorna poduzeća.

Strateške orijentacije za period 2023. – 2025.

Strateško planiranje kao participativan proces rezultiralo je definiranjem sljedećih strateških orijentacija Udruge „Srce za bližnje“:

Strateška orijentacija 1. Jačanje internih kapaciteta, znanja, vještina i kompetencija

Neophodno je utvrditi postojeće kapacitete zaposlenih, članova upravnog tijela i aktivnih volontera, u pogledu znanja i vještina te unaprijediti njihove kompetencije u pogledu prikupljanja sredstava, razvoja projekta, timskog rada, komunikacije, psihosocijalne podrške, zagovaranja, pregovaranja i promocije.

Strateška orijentacija 2. Razvoj programa i projekata prema domaćim i stranim fondovima i donatorima

Potrebno je održati suradnju s postojećim donatorom (Renovabis) te zagovarati i lobirati da on postane „Core fund“ donator, koji bi podržavao Udruhu u cilju organizacijskog i administrativnog jačanja u naredne tri godine.

Istovremeno, neophodno je razvijati bazu potencijalnih donatora kako domaćih, tako i međunarodnih, te aplicirati na javne pozive koji su otvoreni. Osim toga, potrebno je promovirati individualnu i korporativnu solidarnost s pojedincima i privrednim sektorom koji će ulagati u postojeće projekte Udruge, ali s kojima će se razvijati i novi programi podrške korisnicima.

Strateška orijentacija 3. Promocija volonterizma, filantropije i zdravog/aktivnog starenja

Kontinuirano razvijati odnose s medijima i raditi na promociji aktivnosti Udruge, kroz medijske nastupe, dane otvorenih vrata, sajmove i slično, kako bi se javnosti poslala pozitivna slika o Udruzi, njezinim članovima, uposlenicima i volonterima, ali i potrebama i problemima korisnika. Tijekom godine organizirati promotivne i *fundraising* kampanje koje će imati za cilj promociju filantropije i ulaganja lokalnih donatora u projekte i aktivnosti Udruge.

Strateška orijentacija 4. Jačanje partnerskih mreža: osnažiti partnersko djelovanje s vladinim, nevladinim i privrednim sektorom

Potrebno je stalno održavati suradnju s postojećim partnerima iz svih sektora, kroz pozive na obilježavanje značajnih datuma, organizaciju posjeta i slično. Istovremeno mapirati i druge potencijalne partnere, koji nužno nemaju istu djelatnost, ali gdje postoji potencijal i određene zajedničke točke djelovanja, te im uputiti pisma namjere za ostvarivanje suradnje i partnerstva.

Strateški ciljevi

Strateški ciljevi Udruge „Srce za bližnje“ definirani su kroz četiri ključna prioriteta:

1. razvoj, učenje i umrežavanje
2. interni akti i procesi
3. financijski aspekt
4. korisnički aspekt (starije osobe, pojedinci, organizacije i kompanije).

Razvoj, učenje i umrežavanje

- R1 – razviti menadžerske i liderske vještine zaposlenih i članova Upravnog odbora
- R2 – razviti znanja zaposlenih i volontera u oblasti projektnog menadžmenta zagovaranja, pregovaranja, prikupljanja sredstava, crowdfundinga, filantropije, monitoringa, evaluacije, promocije, marketinga, organizacije i financija
- R3 – unaprijediti kapacitete zaposlenih u oblasti pregovaranja, inicijative i umrežavanja.

Interni akti i procesi

- I1 – uspostaviti efikasnu organizacijsku strukturu Udruge
- I2 – razviti interne akte koji se tiču usvajanja kodeksa, sistematizacija radnih mjesta/funkcija, pravilnika i drugih značajnih akata.

Financijski aspekt

- F1 – održati i unaprijediti postojeću suradnju s Renovabisom
- F2 – razvijati kampanje individualne i korporativne filantropije
- F3 – aplicirati na projekte domaćih i stranih fondova
- F4 – razvijati IT servis u cilju prikupljanja sredstava.

Korisnički aspekt

- K1 – razvijati mrežu volontera, kako mlađih, tako i starijih
- K2 – unaprijediti suradnju s lokalnim vlastima, institucijama i organizacijama
- K3 – razvijati programe podrške volonterima
- K4 – razvijati atraktivne programe za građane, korisnike i volontere.

XII. Operativni ciljevi

Operativni ciljevi doprinose ostvarenju strateškog cilja. Oni su usklađeni s misijom i definiranim aspektima djelovanja. S tim u vezi, postavljena strateška orijentacija Udruge „Srce za bližnje“ odnosi se prema operativnim ciljevima na sljedeći način:

STRATEŠKA ORIJENTACIJA	OPERATIVNI CILJEVI
Jačanje internih kapaciteta, znanja, vještina i kompetencija	<ol style="list-style-type: none">1. unaprijediti znanja i vještine ljudskih resursa (R1, R2, R3, K1, K3)2. unaprijediti suradnju s drugim organizacijama u cilju psihosocijalne podrške volonterima (K1, K3)3. uspostaviti kvalitetan sistem rada i upravljanja ljudskim resursima (I2).
Razvoj programa i projekata prema domaćim i stranim fondovima i donatorima	<ol style="list-style-type: none">1. ostvariti osnovno financiranje preko Renovabisa kako bi se Udruga mogla interno razvijati (F1, I1)2. unaprijediti suradnju s lokalnim i međunarodnim donatorima koji podržavaju projekte civilnog sektora (F2, F3, F4, K2, K4)3. unaprijediti suradnju, partnerstva i umrežavanje s lokalnim i međunarodnim partnerima i filantropima te domaćim vlastima kroz zajedničke aplikacije na projekte civilnog društva (F2, F3, K2)4. unaprijediti načine prikupljanja sredstava uz pomoć IT-a (F4).
Promocija volonterizma, filantropije i zdravog starenja	<ol style="list-style-type: none">1. unaprijediti promotivne kampanje (K1, K2)2. razviti komunikacijski plan Udruge (K1, K2, K4).
Jačanje umreženosti: osnažiti partnersko djelovanje s vladinim, nevladinim i privrednim sektorom	<ol style="list-style-type: none">1. unaprijediti povezivanje s institucijama i drugim akterima (F2, K2).

XIII. Monitoring i praćenje provedbe

Ostvarenje strateškog plana pratit će se pomoću definiranih pokazatelja. Za monitoring će biti zadužena izvršna direktorica Udruge zajedno s Upravnim odborom. Osnova monitoringa je praćenje procesa i na godišnjoj osnovi izvještavanje o stupnju realizacije strateškog plana.

Ovdje su predstavljeni ključni indikatori realizacije strateškog plana:

1. Udruga je mobilizirala volontere i aktiviste te povećala solidarnost prema starijim građanima

- Broj aktivnih volontera koji su direktno uključeni u rad Udruge povećan je u odnosu na baznu 2022. godinu (trenutno su u bazi 52 osobe)
- Najmanje 15 volontera unaprijedili su svoja znanja i vještine u oblastima socijalne pomoći i podrške starijim građanima
- Broj starijih volontera koji su uzeli učešće u realizaciji aktivnosti je povećan odnosu na baznu 2022. godinu (trenutno 18 osoba)
- Najmanje 15 srednjoškolaca prošli su edukaciju iz oblasti volonterizma i podrške starijim građanima.

2. Udruga je kreirala način financiranja redovnih administrativnih troškova

- Udruga ima osigurana sredstva za osnovno financiranje troškova zaposlenih
- Broj zaposlenih je povećan do 5 osoba.

3. Udruga je razvila mehanizam individualne i korporativne filantropije

- Najmanje 30% su uvećane individualne i korporativne donacije
- Broj donatora koji su donirali putem IT platforme
- Broj organiziranih (uspješnih) kampanja prikupljanja sredstava.

4. Udruga je povećala aktivnosti suradnje i partnerstva u zajednici

- Broj predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora koji je učestvovao u aktivnostima Udruge
- Broj direktnih korisnika godišnje koji su se povezali, razmijenili informacije i znanja o modelima suradnje i građanskog učešća kroz forume, sastanke i konferenciju građana
- Broj zagovaračkih inicijativa prema donosiocima odluka je povećan
- Broj ostvarenih partnerstava s drugim nevladinim i vladinim organizacijama.

5. Udruga je proširila programe djelovanja

- Broj odobrenih projekata
- Broj realiziranih programa
- Broj građana / korisnika koji su imali koristi od podržanih projekata.

6. Udruga je povećala svoj publicitet i prisutnost u javnosti

- Povećan je reach (doseg) objava i ostvaren veći broj povratnih informacija (komentara, ocjena, sugestija) putem društvenih medija
- Broj objavljenih vijesti o Udruzi na medijima i društvenim mrežama
- Broj gostovanja u emisijama je povećan u odnosu na 2022. godinu.

7. Upravni odbor i Skupština Udruge sudjeluje u aktivnostima namicanja sredstava

- Članovi Upravnog odbora i Skupštine su i sami donatori
- Članovi Upravnog odbora i Skupštine promoviraju Udrugu kod donatora te daju pozitivnu sliku o Udruzi među svojim socijalnim kontaktima i na društvenim mrežama
- Članovi Upravnog odbora zagovaraju i lobiraju prema potencijalnim lokalnim donatorima

